

senere blevet revideret og forbedret —, vakte den almindelig Tilfredshed, idet den nærmest tog Sigte paa at hjælpe Tjenestefolk, som ved Sparsommelighed havde tjent sig en lille Kapital, til paa lempelige Vilkaar at faa Foden sat under eget Bord paa en Husmandslod paa Landet. Alle maa indrømme, at Loven har virket i højeste Grad heldbringende, virket til Opbyggelse af mange af de Hjem, vi kalder smaa lykkelige Hjem ude paa Landet. Det er en Glæde at kunne notere dette. Men vi er jo alle klare over, at under Krigen har Forholdene forskudt sig, saaledes at denne Lov er blevet noget illusorisk. Ikke alene er nemlig Jordpriserne steget meget stærkt, især for den gode Jord, og navnlig naar den er i nogenlunde god Gødningskraft, i Stand til at yde gode Frugter lige i Øjeblikket, men Priserne paa Byggemateriale, paa Besætning og paa de Redskaber, som skal til for at drive Jorden, er steget endnu stærkere, og Forholdet er jo alt i alt det, at det i Øjeblikket er uhyre vanskeligt at bygge paa bar Jord uden at være i Besiddelse af en ret stor Kapital. Forholdene har forskudt sig saaledes, at man kan sige, at for at komme i Besiddelse af Jord paa Vilkaar, der kan siges at staa i et rimeligt Forhold til de Forventninger, man kan stille til fremtidigt Udbytte, maa man være noget af en Smaakapitalist, for ikke at sige Storkapitalist, og hvis det gælder, at Landbruget i Fremtiden skal være Landets bærende Erhverv — og til den Anskuelse hælder vi vel alle sammen —, da er dette et forkert Grundlag at bygge de smaa Hjem paa. Hvis man ikke er i Besiddelse af en større Kapital, bliver det alt for dyrt at bygge og i det hele taget at komme i Vej, saa man kommer til at sidde saa haardt i det, at man ikke har nogen som helst Garanti for sin Eksistens i Fremtiden, og hvis det danske Landbrug i Fremtiden skal være den Stand, der skal bære Hovedparten af Byrderne til Stat og Kommune, i det hele taget samfundsmæssigt skal være det bærende Erhverv, da tror jeg, vi maa passe paa ved dette Forhold. Vi maa sigte hen til, at den vordende Landbrugsstand kan sidde økonomisk betrygget, ikke alene for dens egen Skyld, men for hele Samfundets Skyld.

Saaledes er det ikke i Øjeblikket; de Brug, der oprettes i Øjeblikket, kommer ikke til at hvile paa et sikkert Grundlag. Som Forholdene er i Øjeblikket, forekommer det mig ikke, vi kan sige, at der er tilsikret Landbrugsjorden den jævne al-

mindelige Arbejdskraft. Det er ikke nok, at Brugeren opfylder de Vilkaar og Betingelser, vi maa stille, nemlig at han forstaar at bruge en saadan Husmandslod, nej, det er, som sagt, en Betingelse, at han er i Besiddelse af en større Kapital. De høje Priser paa Landbrugsprodukter under Krigen har animeret Spekulanter til at jobbe i Jord; det er haardt nok at sige, men i Virkeligheden er det saadan, at Landbrugsjorden er blevet et Spekulationsfelt i Stedet for den Arbejdsmark, den skulde være for den Mand og Kvinde, som forstaar at bruge et Stykke Jord. Den Jordreform, vi maa arbejde hen til i Fremtiden, bør sikkert, hvordan den end ellers kommer til at se ud, bestemme, at kun den, som forstaar at bruge et Stykke Jord og vil bruge det samvittighedsfuldt, har Krav paa at komme i Besiddelse af Jord. Derfor forekommer det mig, at Husmandsloven i Øjeblikket er ret illusorisk, forsaavidt som den ikke er i Stand til at byde saadanne Arbejdsvilkaar, som kan og bør kræves, fordi Forholdene i Øjeblikket er saa dyre. Den Minimumssum, som er opstillet — 12 000 Kr., tror jeg, det er —, dækker ikke i nogen Maade de Udgifter, som følger med at købe Jord, bebygge den og skaffe Besætning. Dersom vi med Tillid skal kunne se hen til de Husmandsbrug, der skabes til de nuværende Priser, forekommer det mig, at det kan betragtes som noget af en Nødvendighed, at der paa en eller anden Maade ydes et midlertidigt Laan paa saadanne Vilkaar, at det supplerer det Laan, som ydes efter den gældende Lov. Naar en Mand har bygget paa Jorden og faaet den forsynet med Besætning o.s.v., vil der naturligvis mangle en mere eller mindre stor Kapital, at Udgifterne kan dækkes, og Vejen til at faa dem dækket er jo i Regelen den, at han henvender sig til en Sparekasse, men det er jo ret haarde Vilkaar, Sparekasserne byder. Vi maa huske paa, at et saadant Husmandsbrug ikke giver særlig store Indtægter de første Aar, og Arbejdsvilkaarene derfor i de første Aar er ret vanskelige. Jeg kunde altsaa tænke mig, at der paa en eller anden Maade blev ydet de vedkommende en Hjælp fra Statens Side til at undgaa at maatte tage et større eller mindre Sparekasselaaen til at supplere Statslaanet, og jeg vil gerne tillade mig at spørge Landbrugsministeren, om han ikke mener, der kunde skaffes en Udvej herfor. Med disse Bemærkninger skal jeg tillade mig at anbefale Lovforslaget til Fremme.